

In gesprek met André van Kleinwee

Tekst: Roland Brakel

Foto's: André van Kleinwee

Gouda: 35 jaar ecologisch beheer!

Gouda 'viert' 35 jaar ecologisch beheer van de stadse natuur. De constante factor in die 35 jaar is stedelijk ecooog André van Kleinwee. Hij heeft zich met hart en ziel ingezet om de Goudse burgers bewust te maken waar die natuur zich bevindt en hoe bijzonder die is. Van de regenworm onder hun voeten tot de gierzwaluw hoog boven hun hoofd, André laat het graag zien.

Ik tref André op zijn basis, het Heempad met het infocentrum. Het Heempad is een ecologisch ingerichte groenstrook tussen de prinsessenflats en de Bloemendaalseweg in de wijk Bloemendaal.

André: "In 1980 ben ik in dienst gekomen als medewerker natuurlijk groen bij gemeente Gouda. Mijn toenmalige chef had het inzicht om te zeggen: 'Zoals we nu met het groenbeheer omgaan, dat kunnen we niet blijven doen. Het moet met minder schoffelen en minder gif'. Mijn taak werd om het traditionele beheer om te buigen. Ik kreeg dit

Het infocentrum Heempad in lente en herfst

stuk grond tot mijn beschikking en mocht experimenteren, welke planten ga je toepassen... en hoe ga je het doen. Het is hier zo'n typische jaren '70 wijk. Veel gazons en bosplantsoen zonder ondergroei. We zijn begonnen om de eerste meters met struiken eruit te halen en die randen hebben we ingezaaid. Dat kun je overal zien, er staat bijvoorbeeld dagkoekoeksbloem, fluitenkruid en ruig klokje”.

André: ”Na twee jaar zeiden we: ‘We moeten de bevolking ook laten zien waar we mee bezig zijn’. Zo zijn de eerste excursies ontstaan. Wij hebben de politiek daar in het begin niet bij betrokken. Na een paar jaar hebben we de politici wel uitgenodigd, we konden nu laten zien welke richting we uit wilden. Daar waren de bestuurders enthousiast over en zodoende konden we verder. Door de jaren heen kon ik het Heempad uitbreiden met elementen die voor Gouda van belang waren, zoals ecologische oevers. Elke oever werd in die tijd nog hard beschoeid. Nu

kiezen we, als de situatie kansrijk is, voor een ecologische oever. Al die kennis hebben we hier, op het Heempad opgedaan. Vroeger mocht er van het Waterschap geen rietstengel in het water staan. Als ik nu aangeef dat een rietkraag goed is voor de vogels om in de winter te schuilen of omdat het zuurstof in het water brengt, wat goed is voor de waterbeestjes, dan helpt dat om een partij zoals het Waterschap op

andere gedachten te brengen. Ik zeg wel eens gekscherend ‘Ik heb het veld open gemaakt’, in letterlijke zin ook, en heb andere partijen daarin meegenomen. Het Heempad is de kraamkamer voor het ecologische groen in Gouda. Voor de kennis en ervaring, maar ook voor de zaden. Toen de planten hier eenmaal groeiden kon ik de zaden die ik oogstte elders in de stad uitzaaien”.

Schraafgrasland vol Kievitsbloem aan het Heempad

Bloeiende bijenorchis

Dan geef ik advies hoe ze het aan kunnen pakken. Ook de politiek nodigen we uit. Twee keer per jaar heb ik overleg met de beleidsmedewerkers en met de groene verenigingen (KNNV/IVN) want die ondernemen ook van alles. De wethouder zit daarbij, dus dan gaat het over gierzwaluwen of huiszwaluwen, inventarisaties of libellenonderzoek maar kunnen we ook over de beleidsmogelijkheden afstemmen.

André: “We hebben in de stad een droog ecologisch lint, dat zijn de bermen en een nat lint, dat zijn de ecologische oevers. Die staan in verbinding met de grote groengebieden die we om Gouda heen hebben, het vormt een aaneengesloten ecologische structuur. Dit hebben we in de 35 jaar opgebouwd. Daarbij is vooral de continuïteit in het beheer belangrijk”.

Roland: “als je dat 35 jaar vol weet te houden moet je wel steeds de poli-

tiëk meehebben en 35 jaar is in de politiek een eeuwigheid”.

André: “Het is hoe je het verkoopt. Je moet de bewoners erbij betrekken, ik geef op jaarbasis 25 excursies. Mensen kunnen één keer per maand bij het infocentrum binnenlopen voor groenvragen, niet voor klachten, daar hebben we het meldpunt voor. Vragen zoals: ik wil mijn tuin vlindervriendelijk maken, of tegels er uit, planten er weer in, voor zulke dingen kunnen ze terecht.

Roland: “Hoe was de houding van het publiek in de afgelopen 35 jaar?”

André: “Toen ik hier met het heempad startte en bewoners hoorden dat het een wilde plantentuin ging worden hadden ze daar wel bedenkingen bij. ‘Dat wordt een wilde bende!’ Maar goed, ik ben met die mensen in gesprek geraakt en altijd gebleven. Nou, je kunt hier geen betere toeschouwers of bewakers hebben dan die bewoners. Het is hùn heempad geworden.

Bloeiende berm aan de Hanzeweg
Winterse publieksexkursie, op zoek naar vogels

Herfst op het Heempad

heb ik drie jaar een column gehad in de Goudakrant. Iedere maand een ander onderwerp zoals paddentrek, vleermuizen of ringslangen. We gaven ook tips voor de bewoners, bijvoorbeeld om erop uit te gaan of om iets te veranderen in de tuin. Ik liep al heel lang rond met het idee om voor 2016, het zevende lustrumjaar, een boek te schrijven over de ontwikkelingen hier. Ik ben geen schrijver, Bonnie heeft mijn werk herschreven, zo hebben we het samen gedaan. Ik begin het boek hier op het Heempad met alle ontwikkelingen en ecologische uitbreidingen die ik tijdens het werk meemaakte, dan stappen we over naar alle groengebieden van Gouda, plekken waar iets specifiek voorkomt worden extra uitgelicht. Het Noorderhout bijvoorbeeld, is het ringslangengebied, dus dan schrijven we over alles wat we doen om die beestjes te behouden. Broeihopen opzetten, monitoring en contact met bewoners.”

Roland: “Wat zijn je paradepaardjes?”

André: “Dat zijn dan wel de orchideeën in de bermen. We hebben de breedbladige wespenorchis, gevleete orchis, rietorchis, bijenorchis en keverorchis. In de binnenstad zijn het de muurplanten. Gouda is een oude vestingstad. Ik heb artikelen uit de jaren veertig, toen was Gouda rijk aan bijzondere muurplanten. In de jaren zestig werden alle muren gereinigd en was alles weg. In de

jaren negentig hebben we daar een nota over geschreven. De muren zijn toen weer met rust gelaten en steenbreekvaren, zwartsteel en andere varens zijn inmiddels weer teruggekomen.

Het winnen van de gemeentelijke natuurprijs in 1993 van het Ministerie van LNV en de gouden kikker voor onze ecologische oevers in 1999 waren ook bijzondere momenten.

André: “ Met Bonnie van Doorn

Natuurlijke vijverbegroeiing

Fluitenkruidbegroeiing op de Houtkade

Ringslang en biotoop in de Noorderhout

Roland: “Hoe gaat het met de ringslangen?”

André: “Goed, we schatten de populatie tussen de 50 en 75 exemplaren. Jaarlijks worden de broeihopen opnieuw opgezet, die bestaan uit paardenmest gemengd met houtsnippers. Het duurt vaak een aantal jaar voordat de slangen een broeihoop ontdekken. In het najaar worden de broeihopen onderzocht op de achtergebleven eierschalen. Er is een broeihoop, daar zitten wel drie-, vierhonderd eieren in. Dat zijn wel heel leuke dingen. Ik heb er ook een folder van gemaakt samen met het RAVON: ‘De ringslang, een bijzondere bewoner van Gouda’. Zo proberen we de angst bij mensen weg te nemen”.

André gaat verder over het boek: ”Bermbeheer, oevers. De binnenstad met vleermuizen, muurplanten en gierzwaluwen en dan besluit ik met de Bever...”.

Roland: “Bever? Waar is die vandaan gekomen?”

André: “Die kwam uit de Biesbosch, via de Krimpenerwaard richting Gouda en heeft ‘s nachts geluk gehad met oversteken. Hij zit er al sinds 2008, maar het is er maar eentje. In de jaren dat de bever hier woont heeft hij een prachtige burcht gebouwd”.

Zie pagina 27 voor de boekbespreking.

Roland Brakel is beheerder van Heemtuin Thijsses Hof

